

**ІНСТИТУТ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ І ГЛОБАЛЬНОГО
ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ**

**СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ
ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Київ - 2025

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Ступінь вищої освіти: доктор філософії.

Спеціальність: 122 Комп'ютерні науки.

Програма: Комп'ютерні науки.

Спеціальність: 113 Прикладна математика

Програма: Математичне моделювання та обчислювальні методи

НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ: ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Нормативні освітні компоненти

1.Обов'язкові компоненти циклу загальної підготовки

Навчальні дисципліни для оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями

ВИКЛАДАЧ:

Горошкова Лідія Анатоліївна, доктор економічних наук, професор

Тел.: 067-458-10-67; 066-212-39-19

E-mail: l.horoshkova@ukma.edu.ua; goroshkova69@gmail.com; l.goroshkova@itgip.org

ЗАГАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ: 2 кредити ЄКТС (60 годин)

Заняття в аудиторії: 30 год. (5 лекційних і 10 семінарських занять по 2 академічні години).

Самостійна робота слухачів курсу: 30 год.

Форма підсумкового оцінювання: залік

Розміщення курсу: <https://classroom.google.com/c/ODQzODEzMDA3NDQw?cjc=65dbixrr>

АНОТАЦІЯ

Навчальна дисципліна «Проблеми педагогіки вищої освіти» є нормативною дисципліною для оволодіння загальнонауковими компетентностями. Основні завдання вивчення дисципліни полягають в ознайомленні здобувач освіти із основними принципами, методами, формами організації, технологіями виховної, навчальної та організаторської діяльності викладача у вищій школі. Курс спрямований на створення умов для творчого розвитку обдарованої особистості і підготовку фахівців за одним з функціональних напрямів діяльності: науково-дослідним, науково-педагогічним, управлінським. Педагогічні знання, вміння та навички в кожному з зазначених напрямів займають чільне місце, а отже проблема набуття саме педагогічних, зокрема методичних вмінь та навичок є актуальною. Курс направлений на підготовку фахівців з високим методологічним рівнем викладання фундаментальних знань, формування системного мислення та культури особистості. У результаті засвоєння даної дисципліни здобувачі освіти повинні вміти застосувати професійну компетентність викладача задля управління навчально-виховним процесом, а також здійснювати педагогічне планування.

МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою викладання даної дисципліни є формування компетентності здобувачів освіти до майбутньої професійно-педагогічної діяльності у закладах вищої освіти різного рівня акредитації, надання здобувач освіти можливості виступати в якості викладача чи лектора перед аудиторією по окремим темам, розділам, питанням або загалом курсам в межах спеціальності 122 Комп'ютерні науки та 113 Прикладна математика.

Задачами викладання дисципліни є:

1) формування знань щодо критеріїв відбору, принципів структурування змісту навчального курсу у вищій школі; сучасних інтерактивні методи навчання здобувач освіти; форм організації навчання здобувач освіти; норм, критеріїв оцінювання знань, умінь здобувач освіти; педагогічні уміння діяльності викладача вищої школи;

2) засвоєння здобувачами освіти знань та формування вміння, що стосуються: постановки навчальної мети, відбору та структурування змісту лекцій, практично-семінарських занять; розвитку інтересу, особистісного ставлення здобувач освіти до змісту навчального курсу; складання навчальної програми з курсу; застосування методів, прийомів організації навчально-пізнавальної діяльності здобувач освіти (бесіди, діалогу, дискусії, мозкової атаки, сюжетно-рольової гри, роботи в групах тощо); планування структури, змісту, процесу організації лекції, практично-семінарського заняття; застосування методів, прийомів організації виховного впливу на здобувач освіти; організації спілкування зі здобувач освіти в аудиторії та позааудиторний час.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ І ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ

Результати навчання	Методи викладання і навчання	Форми оцінювання
122 Комп'ютерні науки		
ПРН-16. Працювати зі здобувачами освіти в галузі комп'ютерних наук та інформаційних технологій, вміння організувати їх навчальний процес.	Інтерактивна лекція-презентація. Виконання практичних групових та індивідуальних завдань. Виконання індивідуальних творчих завдань. Обговорення у групі.	Оцінка індивідуальних завдань. Поточний контроль
ПРН-17. Вивчати, узагальнювати та впроваджувати в навчальний процес інновації.	Інтерактивна лекція-презентація. Виконання практичних групових та індивідуальних завдань. Виконання індивідуальних творчих завдань. Обговорення у групі.	Оцінка індивідуальних завдань. Поточний контроль
113 Прикладна математика		
ПРН05. Знати та розуміти методологічні основи прикладної математики, методи наукового дослідження в даній галузі відповідно до її об'єкту і предмету, застосовувати міждисциплінарний підхід у власних дослідженнях, науковій та науково-педагогічній діяльності	Інтерактивна лекція-презентація. Виконання практичних групових та індивідуальних завдань. Виконання індивідуальних творчих завдань. Обговорення у групі.	Оцінка індивідуальних завдань. Поточний контроль
ПРН06. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології та навички володіння державною та англійською мовами для наукового спілкування, взаємодії, пошуку даних, обміну інформацією, оприлюднення результатів дослідження та у	Інтерактивна лекція-презентація. Виконання практичних групових та індивідуальних завдань. Виконання індивідуальних творчих завдань. Обговорення у групі.	Оцінка індивідуальних завдань. Поточний контроль

викладацькій практиці		
ПРН17 Знати та дотримуватись правил академічної доброчесності, як в науковій, професійній, так і освітній діяльності, забезпечувати її дотримання під час викладацької діяльності	Інтерактивна лекція-презентація. Виконання практичних групових та індивідуальних завдань. Виконання індивідуальних творчих завдань. Обговорення у групі.	Оцінка індивідуальних завдань. Поточний контроль
ПРН18 Вміти працювати зі здобувачами вищої освіти в галузі прикладної математики, організувати викладання відповідних освітніх компонентів, вивчати, узагальнювати та впроваджувати інновації у освітній процес, розробляти відповідне методичне забезпечення освітніх компонентів, забезпечувати консультування та моніторинг засвоєння знань студентами, заохочувати студентів до провадження наукової діяльності	Інтерактивна лекція-презентація. Виконання практичних групових та індивідуальних завдань. Виконання індивідуальних творчих завдань. Обговорення у групі.	Оцінка індивідуальних завдань. Поточний контроль

ЗМІСТ КУРСУ

Вступне слово

Сучасні здобувачі освіти рівня доктор філософії мають навчитись виявляти професійні компетентності, які спрогнозувало суспільство для них: формувати знання принципів, методів та організаційних процедур наукової діяльності, загальнонаукових (традиційних, сучасних), конкретно-наукових (міждисциплінарних, спеціальних) методів досліджень; виявляти здатність до пошуку, опрацювання та узагальнення професійної, науково-технічної інформації, знання в галузі сучасних інформаційних технологій і ресурсів, необхідних в професійній діяльності; виявляти здатність застосовувати педагогічно-психологічні засади навчально-виховного процесу ЗВО; виявляти здатність використовувати нормативно-правові та організаційні основи навчально-виховного процесу ЗВО; демонструвати навички щодо впровадження сучасних технічних засобів навчально-виховного процесу ЗВО; ілюструвати здатність використання нормативної бази міжнародних і державних структур, постановки навчальної мети, відбору та структурування змісту лекцій, практично-семінарських занять; ілюструвати складання навчальної програми з курсу; виявляти здатність застосувати методи, прийоми організації навчально-пізнавальної діяльності здобувач освіти (бесіди, діалогу, диспуту, мозкової атаки, сюжетно-рольової гри, роботи в групах тощо); реалізувати знання сучасних способів передавання та розміщення інформації в електронній мережі тощо.

Курс викладається в інтерактивній формі і має практичне спрямування.

Тематичний план

№ з/п	Теми занять	Кількість годин
Лекція 1	<p>Система вищої освіти України: загальна характеристика, напрямки розвитку Тема 1. Виникнення і розвиток системи вищої освіти в світі та Україні Педагогічні основи курсу. Система освіти: від доісторичних часів до сьогодення.</p>	2
Лекція 2	<p>Тема 2. Система вищої освіти України Вища освіта в Україні, основні принципи, завдання. Типи закладів вищої освіти, їх характеристика. Освітні рівні та ступені. Форми навчання у закладах вищої освіти та їх загальна характеристика. Організаційно-правове забезпечення вищої освіти. Стандарти освіти, їх складові. Ліцензування та акредитація як засіб підвищення якості вищої освіти.</p>	2
Лекція 3	<p>Тема 3. Розвиток вищої освіти України в системі євроінтеграції Болонський процес як орієнтир розвитку освіти у європейському просторі: загальна характеристика, основні принципи. Компетентнісний підхід як концептуальна основа змісту, форм і методів навчання. Етапи впровадження. «Компетенції» і «компетентності» – базові поняття компетентнісного підходу.</p>	2
Семінарське заняття 1 Семінарське заняття 2 Семінарське заняття 3 Семінарське заняття 4-5 Семінарське заняття 6-7	<p style="text-align: center;">ВИЩА ОСВІТА В УКРАЇНІ ТА В СВІТІ: АНАЛІЗ НАЙКРАЩИХ ПРАКТИК</p> <p>Тема 1. Забезпечення якості вищої освіти: європейський та вітчизняний досвід Тема 2. Кваліфікаційний розрив та кваліфікаційна яма: ситуація в світі та Україні Тема 3. Стандарти вищої освіти в Україні: сутність та вимоги Тема 4. Особливості систем вищої освіти у країнах Європи, Азії та Америки Тема 5. Системи управління освітою у світі</p>	2 2 2 4 4
Лекція 4	<p>Тема 4. Дидактика вищої школи Основні поняття й категорії дидактики вищої школи. Педагогічний процес. Наукові закони, закономірності та принципи дидактики. Методи та форми навчання у вищій школі. Дидактичні засоби навчання.</p>	2
Лекція 5	<p>Тема 5. Організація навчального процесу в системі вищої освіти Методичне забезпечення організації навчального процесу. Організація аудиторної роботи зі здобувачами освіти. Організація самостійної та індивідуальної роботи здобувачів освіти. Організація навчально-дослідної роботи здобувачів освіти. Форми виховної роботи зі здобувачами освіти. Роль кафедри в організації навчального процесу. Організація праці викладача.</p>	2

Семінарське заняття 8	Тема 6. Педагог у сучасній системі вищої освіти Місія, обов'язок, особисті риси та якості сучасного педагога вищої освіти. Функції та види діяльності. Типологія викладачів. Педагогічна майстерність викладача як найважливіша умова ефективного навчального процесу у вищій школі. Складові педагогічної майстерності: гуманістична спрямованість діяльності, професійна компетентність, педагогічні здібності, педагогічна техніка.	2
Семінарське заняття 9	Тема 7. Трансформація форм, методів та технологій навчання у вищій школі Форми організації навчання: від історії до сучасності. Сучасні методи і технології навчання: історія формування і розвитку. Методи і технології навчання у вищій школі.	2
Семінарське заняття 10	Тема 8. Самостійна робота здобувач освіти, контроль та оцінка їх успішності Самостійна робота здобувачів освіти (СРС) як середовище формування професійних та універсальних компетенцій фахівця. Форми і види контролю СРС. Вплив СРС на навчально-виховний процес. Характеристика і складові частини контролю знань здобувачів освіти, його функції і види. Рейтингова система та її переваги. Шкала і критерії оцінювання знань здобувачів освіти за кредитно-модульною системою.	2

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ

Лекції: Відвідування лекційних оцінюються в 2 бали, пропущені заняття відпрацьовуються письмово за наданими завданнями.

Семінарські: Активність на семінарських заняттях оцінюється у 5 балів максимум. Пропущені заняття відпрацьовуються письмово за наданими завданнями. Максимальна кількість набраних балів за семінарські заняття – 35.

Виконання самостійної творчої роботи на задану тему (теми семінарських занять) в рамках програми курсу. Розробляється і здається індивідуально. Максимальна кількість набраних балів за самостійну роботу – 21.

Залік може відбуватися у формі презентації та захисту самостійної роботи на задану тему. Аудиторна робота в триместрі – 49; самостійна робота – 21; залік – 30. Разом – 100.

Види робіт	Кількість	Максимум балів за 1	Разом
Лекції	7 (14 год)	2	14
Семінарські / практичні заняття	7 (14 год)	5	35
Самостійна творча робота (проект) на задану тему (тематика семінарських занять) в рамках програми курсу	1	21	21
Залік	1	30	30
Разом			100

В сумі максимальна кількість балів складає **100**. Відповідно оцінка матиме значення:

Шкала	Ймовірність отримання оцінок, %	Оцінка за національною шкалою	Визначення
A 91 - 100	10	відмінно	Відмінно: видатні знання з незначними помилками
B 81 - 90	25	Добре	Дуже добре: належні знання і робота; більше, ніж середнє, але з деякими помилками
C 71 - 80	30	Добре	Добре: загалом гарні знання і робота, але є достатня кількість помітних помилок
D 66 - 70	25	задовільно	Задовільно: із значними недоліками
E 60 - 65	10	задовільно	Задовільно: досягнуті мінімальні критерії
FX 30 - 59	Fail	незадовільно	Незадовільно: потрібна додаткова робота
F 0 - 29	Fail	незадовільно	Неприйнятно: потрібна значна додаткова робота

ВИМОГИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання успішності здобувач освіти за кожним із запланованих видів робіт здійснюється відповідності до таких критеріїв:

Види робіт	Кількість балів за один вид робіт	Критерії оцінювання
Самостійна творча робота (проект)	21-25	Здобувач освіти демонструє гарне володіння матеріалом і здатність безпомилково відповісти на запитання аудиторії. Самостійна творча робота підготовлена і надана вчасно, з максимальним використанням рекомендованої літератури. Зміст роботи структурований, логічний, послідовний; містить елементи проблемного підходу.
	16-20	Здобувач освіти демонструє добре володіння матеріалом. Самостійна творча робота підготовлена і надана вчасно, але без дотримання тих чи інших вимог, викладених вище.
	1-15	Самостійна творча робота підготовлена із запізненням та/або містить прогалини та помилкові твердження. Здобувач освіти не демонструє належної підготовки та/або не готовий відповідати на змістовні запитання.
Участь в обговоренні доповідей	1	Здобувач освіти бере участь у конференції (обговоренні) як дискусант.
	2	Здобувач освіти задає змістовні запитання, висловлює аргументовані зауваження, бере участь у дискусії.
Залік (презентація)	30	Здобувач освіти демонструє належний рівень знань і розуміння змісту, видів, особливостей сучасних систем екологічного управління, виявляє аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення, мовно-стилістичну досконалість.

творчого проекту / тест)	20-37	Здобувач освіти демонструє достатню обізнаність із основними тенденціями у розвитку сучасного екологічного управління. Виклад має логічний і послідовний характер, однак у тексті наявні певні фактографічні неточності чи мовно-стилістичні недоліки. Окремим частинам викладу бракує аналітичного характеру.
	1-19	Здобувач освіти демонструє достатню обізнаність з матеріалом, однак йому суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Виклад містить фактографічні неточності та/або необґрунтовані судження. Текст вирізняється значними мовно-стилістичними недоліками.
	0	Здобувач освіти не підготував проект у визначений викладачем термін або робота містить плагіат.

Мінімальний пороговий рівень оцінки за роботу в семестрі (допуск до екзамену) складає 30 балів. **У разі отримання оцінки «неприйнятно»** (нижче 29 балів) здобувач освіти зобов'язаний повторно вивчити дисципліну. У разі отримання оцінки «незадовільно» здобувач освіти має право на два перескладання: викладачеві та комісії. При цьому максимальна підсумкова оцінка після перескладання може бути лише «достатньо». Замість перескладання комісією здобувач освіти може обрати повторне вивчення дисципліни.

ПОЛІТИКА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Положення про дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти ІТГПІ НАН України <https://itgip.org/wp-content/uploads/2024/03/polozhennja-pro-akademichnu-nedobrochesnist.pdf>

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Ортинський В. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 471 с.
2. Ортинський В. Педагогіка вищої школи : підручник. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2017.
3. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник. 2-ге вид., допов. Київ: Академвидав, 2014. 456 с. (Серія "Альма-матер").
4. Голік О.Б. Педагогічна майстерність: організаційно-управлінський аспект: Навч. посібн. Донецьк: Ноулідж, 2010. 242 с.
5. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: практикум: Навч. посіб. для здобувач освіти ЗВО. К.: Слово, 2013. 447 с.
6. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2007. 211 с.
7. Трайнев В.А. Деловые игры: методология и практика проведения в педагогике, экономике, менеджменте, управлении. Учебн. пособие для здобувач освіти ВУЗов. К.: Кондор, 2011. 628 с.
8. Ціпан Т.С. Концептуальні засади розвитку вищої школи в єдиному Європейському просторі. Рівне: РДГУ, 2012. 18 с.
9. Шеремета П.М., Каніщенко Л.Г. Кейс-метод: з досвіду викладання в українській бізнес-школі. К.: Центр інновацій та розвитку, 1999. 80 с.
10. Горошкова Л.А. Освіта для сталого розвитку: теорія, методологія, практика. Київ: БІНПО, 2022. 102 с.

Рекомендовані електронні ресурси

1. Про вищу освіту: Закон України. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004). (Щодо визнання неконституційними окремих положень див. Рішення Конституційного Суду № 2-п/2017 від 20.12.2017). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
3. Національна бібліотека ім. В.І.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022 – 2032 рр. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#n12>
5. Постанова КМУ від 23.11.2011 № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікації». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>.
6. Болонський глосарій. URL: <http://bologna.owwz.de/glossar.html>.
7. Система «Prometeus». URL: <https://prometheus.org.ua/>

Положення про академічну недоброчесність

Положення про атестацію

Положення про вибіркові дисципліни

Положення про комісію з питань етики та академічної доброчесності

Положення про навчальний план

Положення про неформальну освіту

Положення про організацію освітнього процесу

Положення про оцінювання результатів навчання

Положення про порядок підготовки аспірантів і докторантів

Положення про самостійну роботу

Положення про систему забезпечення якості освіти

Положення про уповноважену особу із запобігання корупції

Положення про розроблення реалізацію ОНП

<https://itgip.org/aspirantura/dovidnyk/polozhennya/>

Ухвалено:

Вченою радою Інституту телекомунікацій

і глобального інформаційного простору

НАН України Протокол №11 від 28.08.2025

Введено в дію:

Наказом директора

Наказ від 29.08.2025 №47-с